

CE MAI ÎNSEAMNĂ A FI RELIGIOS PENTRU UN TÂNĂR LA ÎNCEPUT DE MILENIU AL TREILEA?

Emil Jurcan*

Abstract: *Does it require such a thematic approach? Yes, it seems necessary to find the dialogically language between Church and youth. In the Church we must return to a paternal relationship, like in the atmosphere of the early Christian centuries. We need a different approach to young people, more intense and more profound in spiritual point of view. We must renounce to canonical casuistry, too severe for our time and also we have to build in our children and in us a new eucharistic and ecclesiastical conscience.*

Keywords: *young people, eucharistie, ecclesiastical conscience, dialog, Church.*

Introducere

Prima întrebare la început de studiu este motivul abordării unei astfel de teme, pe marginea căreia s-a scris destul de mult și poate mult mai bine. De ce mai trebuie încă un studiu? Nu știu dacă mai trebuie sau dacă voi da un răspuns clar în lucrarea mea, dar știu că de multe ori astfel de răspunsuri au fost evitate și parcă nu ne-am asumat niciodată în mod sincer, ca slujitori ai Bisericii, partea noastră de vină. Concluziile cele mai multe au fost că secularismul și consumismul, că societatea și tentațiile ei ar fi de vină. Noi parcă niciodată nu am avut vreo vină clară. De aceea, am considerat că ar trebui să ne asumăm cu sinceritate și cu dorința de a remedia ceea ce poate s-a greșit, pentru a recupera tineretul, fără de care credința noastră va avea un viitor destul de sumbru.

Studiul nu poate fi un răspuns exhaustiv deoarece nimeni nu poate da răspunsuri *nec plus ultra*, însă poate să ne pună pe gânduri și să ne facă să fim mai atenți cu ceea ce se întâmplă *cu acești mai mici ai noștri*. Biserica este și rămâne matca nu a unor profesioniști

* PhD, Professor, Faculty of Orthodox Theology at „1 Decembrie 1918” University in Alba Iulia.

ai cultului, nici a unei elite sacerdotale și liturgice, care deține multitudinea de informații privind ritul și doctrina, ci este *toposul* în care omul se regăsește ca ființialitate creată de Dumnezeu¹. Marea confruntare între credință și ateism, constă în faptul că cei care sunt adepții ateismului sunt forțați să țină cu dinții de teza evoluționismului (deși nu o pot justifica în mod clar), pentru că nu există altă variantă în disperanța lor căutare. Este o luptă² cu Dumnezeu, plină de ură, plină de negație iar finalul ei se definește prin *disperarea unei bătălii pierdute*. Omul acesta moare îndurerat și plin de ură. Atât a fost. Asta a fost viața. Cu alte cuvinte, pentru omul fără transcendență în trăire, finalitatea este disperarea și groaza nimicului.

Și totuși de ce nu se manifestă în sufletul omului dorul după cealaltă trăire: cea religioasă, în care omul simte că nu dispare și nu se finalizează brusc viața lui? De ce există atâtea oameni care nu au nici credință și nici necredință. Indiferentismul care se poate observa în societatea noastră să țină doar de latura ludică și consumistă a societății? Europa se confruntă astăzi cu o avalanșă de idei și de poziții, încercând să realizeze acel *multiculturalism*, despre care

¹ Anthony M. Coniaris zice în acest sens: „Biserica nu e doar o clădire; este și poporul în care sălășluiește Dumnezeu. Clădirea nu e doar casa lui Dumnezeu: este în și mai mare măsură casa poporului lui Dumnezeu. Poporul este Biserica. Prin popor înțelegem clerul și mirenii împreună, alcătuind plinătatea Bisericii. În primele trei veacuri ale creștinătății, unii creștini se închinau chiar sub pământ, în catacombe, din pricina prigoanelor. Totuși Biserica exista, și chiar înflorea, în ciuda rarității clădirilor- biserici; căci, cum se vede, Biserica este poporul lui Dumnezeu” în *Introducere în credința și viața Bisericii Ortodoxe*, București, trad. Constantin Făgățean, Edit. Sofia, 2001, p. 10.

² „În timpul nostru spune cercetătorul Frithjof Schuon (în articolul *No activity without Truth*, în volumul colectiv *The Betrayal of Tradition: Essays on the Spiritual Crisis of Modernity*, edited by Harry Oldmeadow, Bloomington Indiana, World Wisdom, 2005, p. 3) am auzit de multe ori spunându-se că în lupta împotriva materialismului, a tehnocrației și a pseudo-spiritismului, este nevoie de o nouă ideologie, capabilă să stea în fața seducțiilor și a atacurilor actuale”. Faptul însă că se vorbește despre o ideologie și nu despre aprofundarea credinței autentice, mă duce la gândul la o simplă confruntare de idei, la o luptă noi-voi în arealul spiritual.

analistul Bassam Tibi spunea că „este relativism cultural, pe principiul: *totul merge*”³. Din păcate, această stare este una de confuzie, iar tinerii noștri nu mai știu care este calea cea adevărată în hățișurile consumismului contemporan.

1. A fi tânăr la început de mileniu al treilea

Ce înseamnă astăzi să fii tânăr? Cu siguranță că întrebarea arhicunoscută a primit multe răspunsuri. Din perspectiva credinței a fi tânăr înseamnă a pune întrebări și a căuta sensuri. Întrebările fac parte din firea impulsivă a tânărului, care prin asta se remarcă. Un tânăr care nu mai întreabă, care nu se mai întreabă pe sine, care nu mai caută, este de fapt un bătrân cu celule încă tinere. Din păcate, asităm la o îmbătrânire a tinerilor înainte de vreme prin faptul că nu mai caută și nu mai au entuziasm. Entuziasmul este partea divină din om, căci etimologic termenul provine de la *en theosis*, starea de îndumnezeire sau de intrarea în ambientul divin. În momentul în care nu mai există acest entuziasm, de fapt dispare căutarea lui *excelsior*, a înălțării ființiale spre divin.

Ce a adus nou credința creștină? În primul rând ideea de *adevăr divin autentic și real*. Oamenii după pierderea raiului și mai ales după amestecarea limbilor de la turnul Babel au purtat în migrația lor chipul unui Dumnezeu, pe care cândva, *illo tempore*, l-au trăit aieva. Cu timpul acest chip s-a denaturat și au apărut miturile și legendele despre El. Și tot de aici au început variațiunile religioase: politeism, panteism, etc. ca fiind forme de credință și de redare a sacralității de odinioară. În analiza religiilor se ajunge permanent la o unitate divină din care s-a dezvoltat pluralitatea politeistă sau alte forme. Cu alte cuvinte, în subconștientul colectiv,

³ Bassam Tibi, *European identity contested?*, în vol. „Europe – Space for Transcultural Existence”, Göttingen, as Volume 1 in the Series “Studies in Euroculture”, edited by Martin Tamcke & Janny de Jong, Universitätsverlag, 2013, p. 48.

Dumnezeu, chiar dacă a devenit cu timpul un *deus otiosus*, era totuși Unul, arătându-se prin aceasta unitatea revelațională.

În al doilea rând creștinismul în fața celorlalte religii a oferit șansa de a cunoaște modul în care Dumnezeu se descoperă: prin *iubire*. Iubirea este prima și cea mai definitorie calitate divină. Nu atotputernicia, nu atotștiința, nu omniprezența, pe care orice religie le afirmă în cazul lui Dumnezeu, ci iubirea este atributul esențial pe care Hristos l-a afirmat în predica Sa. Iubirea lui Dumnezeu este una *vocativă*, adică te cheamă la răspuns. În fața iubirii lui Dumnezeu trebuie să iei o poziție: fie de iubire, fie de ură, ca răspuns la iubirea Lui. Indiferența este latura în care nu mai ai verticalitatea răspunsului și al cuvântului asumat.

Apoi creștinismul a oferit șansa *curajului hristic*⁴. După cuvântul și exemplul lui Hristos mii și mii de creștini au primit martiriul, proces care și astăzi se continuă. Pentru simplul fapt de a i se fi descoperit o Biblie în geantă creștinii mor. Curajul îl au mai ales tinerii. Deci dacă sufletul este tânăr, există curaj, dacă este îmbătrânit, chiar dacă ești tânăr, nu mai ai curaj și te acunzi după răspunsuri-surogat, care să justifice lipsa ta de verticalitate. Mărturisirea lui Hristos a devenit astăzi tot mai înfierată, atât din partea altor religii, cât și din partea celorbotezați, dar care astăzi se identifică cu gândirile umanist-ateiste. De fapt, nu a fost nici o epocă în care indiferentismul și ateismul să nu se lupte cu creștinismul și mai ales cu el. De ce oare? De ce nu se luptă cu islamul? De ce acolo nimeni nu are curajul de a critica pe Allah sau pe Mohammed? Pentru că acolo există toleranță zero la ideea de necredință.

⁴ Vorbind despre curajul său în temniță și după, părintele Nicolae Steindhardt, afirma în Jurnalul Fericirii că nu îi poate mulțumi toată viața că a reușit prin Hristos să devină puternic. “Stau deci în genunchi și mulțumesc lui Hristos Dumnezeu și-I făgăduiesc să fac tot ce voi putea spre a mă purta de acum încolo ca un domn rece în fața tuturor adversităților, piedicilor, zădăririlor; numai vesel, mereu recunoscător pentru orice bucurie, orice vorbuliță bună care nu va fi blestem sau înjurătură; și voiesc mai bine moartea decât să fac păcate strigătoare la cer” (Nicolae Steindhardt, *Jurnalul Fericirii*, Edit. Mănăstirea Rohia, Polirom, Iași, 2008, p. 515-516)

În cazul creștinismului se profită de faptul că este, care întoarce și celălalt obraz și poate fi deci palmuită de câte vrea cineva. De aceea, se poate vedea înverșunarea cu care este atacată această religie și „respectul” cu teamă cu care este tratat islamul. Oare asta ar fi soluția? Hristos poate fi palmuit iar dacă cineva atrage atenția, imediat ți se spune că ești *religia iubirii* și deci trebuie să rabzi.

2. Anticreștinismul - premiza unei bulversări axiologice în materie de religie revelată

Lupta împotriva creștinismului poate fi de fapt dezarmarea europeanului, care nu mai are nici o *armă agapică* împotriva răului. „Cultura fără sfințenie, *luminarea* fără sfințirea în Duhul Sfânt, acestea le-a inventat Europa în idololatria ei umanistă”⁵. Este debusolat și dezechilibrat în fața violenței fundamentaliste, generate de o religie care dintru începuturi a avut sabia în mână. Oricât am ascunde și am băga sub preș această realitate, de fapt ea este o constantă concretă. Din păcate, lupta cu fundamentalismul derivat din această religie nu se poate duce pentru că legile democrației dau mare încredere omului și din păcate nu se face o delimitare clară între om și om, între cei care sunt pașnici și cei care au încă pe mâini praf de pușcă din Siria sau alte zone de conflict. Democrația și fundamentalismul nu vor aduce pacea, iar jihadiștilor le vine ca o mânășă expresia *drepturile omului*, atât de fluturate în Europa⁶.

Europa nu poate utiliza democrația pentru mentalitățile jihadiste. Statele islamice unde a fost pace au fost cele în care nu a existat democrație, ci o mână de fier, altminteri s-a declanșat haosul.

⁵ Arhim. Iustin Popovici, *Biserica și statul*, Apologeticum, ediție electronică, 2006, p. 15

⁶ Vorbind despre islam și expansiunea lui, cu câțiva ani înainte de revărsarea imigranților spre Europa, Philip Jenkins, în lucrarea sa *God's Continent. Cristianity, Islam and Europe's Religious Crisis*, (Oxford University Press, 2007, p.11) atrăgea atenția că islamul va fi tot mai prezent în Europa pe care o va cuceri-o, așa cum s-a extins cu repeziciune în Africa și în Asia. Problema islamului nu este o una simplă.

Primăvara arabă nu a adus democrație ci haos, pentru că tensiunea din aceste țări se poate vedea în fiecare zi. A trata democratic mentalitățile fundamentaliste înseamnă un eșec. Șansa Europei de a subzista ca și continent al valorilor iudeo-creștine, pacifiste este anulată de mentalitatea dură și violentă a radicalismului salafit. Este nevoie de o supraveghere clară, știută de toți și asumată. Oricine va face și în glumă vreo aluzie la jihad să primească un avertisment iar dacă insistă în aluzii să i se retragă cetățenia și să părăsească continentul cu toată casa lui. Atunci familia îl va presa să înceteze cu ineptiile fundamentaliste, deoarece nimeni nu va mai vrea să se întoarcă la nisip și cămile. Poate asta ar fi o salvare: ca presiune să fie între ei și nu din partea statului, care nu are nici o putere prin legile lui democratice.

3. Ruptura de limbaj între tineri și Biserica-instituție

A fi creștin și a fi tânăr de multe ori (și mai ales în ultima perioadă) pare a fi o contradicție în termeni și în sensuri, deoarece există multă reticență față de Biserică a tinerilor. Noi ne bucurăm că se fac întruniri cu tinerii în biserici și uneori și marșuri anti-avort, pentru familie sau la hramuri. Însă procentul tinerilor atrași de latura spirituală a vieții este totuși mic și întrebarea care se pune este *de ce* sau *unde s-a greșit?* Există oare o discrepanță sau o barieră între ceea ce vrea Biserica și ceea ce vor tinerii?

Probabil că da. Și nu totdeauna exuberanța tinerilor este de vină, cât mai ales intransigența canonică ecclesială. Există un fel de *ruptură de limbaj* între noi, clericii (preoți și ierarhi) și tineri, mai ales în această lume schimbată și schimbătoare. Există o neînțelegere a tentațiilor cu care acești tineri se luptă sau nu se mai luptă, dar care îi copleșesc și foarte greu mai reușesc să iasă din această rețea, care le sufocă timpul și le pune stăpânire pe minte. Actul sexual, ca să dau un exemplu, începe să încolțească în mintea tinerilor încă din clasele mici, deoarece sunt permanent agasați și violentați vizual cu imagini, pe care deși nu le înțeleg, totuși nu le resping. Ulterior aceste imagini vor prinde contur în mintea lor și de aici până la aplicarea lor în

practică nu mai este decât un pas: acela al conjuncturii sau al momentului oportun.

În acest caz însă apare hiatusul între ceea ce morala ecclezială creștină susține și ceea ce ei trăiesc. Actul curviei devine bariera dintre Biserică și ei. Ei știu bine că a veni la spovedanie cu acest păcat înseamnă a fi oprit de la cuminecare și a primi un canon, pe care ei îl percep ca pe o pedeapsă. Oricât am încerca noi să explicăm că nu este decât un medicament, că de fapt canonul îndreaptă și orientează spre o nouă viață, pentru ei este o ... pedeapsă. Și atunci de ce să vii într-un loc unde nu primești ceea ce ai vrea, ci dimpotrivă, primești o pedeapsă? Oricum vei fi pedepsit. În acel moment apare nu doar retragerea, ci și frustrarea, care se transformă în ură sau indiferență față de Biserică și morala ei, precum și față de slujitorii mai mult sau mai puțin aplecați să înțeleagă și să ajute. Aici va trebui să se găsească un răspuns, deoarece influența internetului atât de permisiv în probleme de morală și atât de ușor de accesat, nu se va opri. Este ca un bulgăre care devine tot mai mare în rostogolirea lui și care nu dă semne că s-ar dărâma, ci dimpotrivă⁷.

Faptul că Biserica oprește și canonisește, ceea ce pentru ei este o pedeapsă, îi face pe tineri să o respingă și să o acuze. Ba mai mult, să îi pună în sarcină și gesturi de care nu ea este responsabilă cum ar fi întrebarea *unde era Biserica ... când...?*, ceea ce nu totdeauna este o întrebare reală. Însă întrebarea este întrebare și răspunsul trebuie dat pentru că este așteptat. Oricum faptul că cineva pune această întrebare poate să însemne că cuiva îi pasă și că o așteaptă să fie de față în toate momentele societății, dar mai ales acolo unde este durere și criză. Deci întrebarea nu este rea, ci foarte bună. *Unde este Biserica* înseamnă că Biserica trebuie să fie. Unde? Peste tot unde este nevoie. Iar nevoia după ea este universală.

4. Biserica – *Laos tou Theou* sau revenirea la normalitatea ecclezială

⁷Alfons Brüning, *Spannungsverhältnis. 'Orthodoxe Werte' und Menschenrechte*, in „Osteuropa”, 59:6, (2009), p. 64.

Și aici am atins o problemă esențială: nevoia de a crea în mintea tinerilor și a oamenilor convingerea că ei sunt Biserica și nu zidul sau instituția. Că Hristos nu a creat o instituție sau ziduri, ci un popor al lui Dumnezeu (*laos tou Theou*), iar zidul și instituția s-au organizat în timp ca niște forme exterioare evidente, dar nu atât de importante ca și poporul lui Dumnezeu. „Făpturile omenești iar nu piatra și mortarul urmau a fi simbolul prezenței lui Dumnezeu în lume. Dumnezeu l-a ales pe om ca să fie templul său”⁸. Cred că accentul pus pe instituție și nu pe poporul lui Dumnezeu, așa cum apare astăzi, este o mutare de greutate, pe care Hristos nu a dorit-o. Cu siguranță că este nevoie de instituție, ca reprezentare în fața societății, dar în primul rând Hristos cere o transformare a societății în Biserică și nu o reprezentare a instituției eccleziale în fața societății. *Deci nu o Biserică în societate, ci o societate în Biserică sau Biserica devenită societate*. Doar ca o eroare misionară societatea și Biserica sunt două entități separate, căci scopul Mântuitorului Hristos era o contopire a celor două într-una și anume societatea să devină Biserică și Biserica să fie o societate (a lui *laos tou Theou*). Dacă această misiune ar fi creat o unitate, astfel încât poporului sau popoarelor să li se mai adauge expresia lui Dumnezeu, Europa, ca și continent preponderent creștin (și nu numai ea), nu mai avea o societate și o Biserică (sau mai multe) și doar o singură entitate vie și conștientă ce chemarea lui Hristos.

Faptul că am preluat repede modelul basileic și am organizat instituția ecclezială, care a copiat imediat fastul imperial al Bizanțului, nu a însemnat un plus valoric în misiunea de conștientizare a poporului botezat că este societatea lui Hristos. Dimpotrivă, oamenii, oboșiți de fastul curții imperiale (care nu totdeauna crea entuziasm popular) s-au trezit cu un alt fast, tot așa de imperial, la umbra crucii. Cele trei secole de persecuții reprezentau perioada în care nimeni (nici oamenii, nici sacerdoții) nu știau de fast și de slujiri maestruoase. Pentru primii creștini fastul consta de fapt în

⁸ Anthony M. Coniaris, *op.cit.*, p. 11.

întâlnirea cu Hristos, dar aici nu mai era fast, ci smerenie sau kenoză iubitoare. Hristos era centru slujirii și nu omul. După această perioadă, instituția a pus accentul pe protosul sau conducătorul uman al slujirii, deși scrierile teologilor abundau în argumentarea centralității liturgice a lui Hristos.

După perioada primelor trei secole și structurarea instituției eccleziiale, pe șablon imperial, s-a ajuns (nu peste tot și nu la toți) la falsa convingere că există o ... *aristocrație eccleziială*, care trebuie respectată și mai ales temută. Acești *prinți ai Bisericii* sunt de fapt *stăpâni ai ei* și mai puțin părinți ai slujirii kenotice a lui Hristos. Această mentalitatea din păcate ne-a costat și încă ne costă ca Biserică. Cultul protosului slujitor și nu a lui Hristos în liturghie a dus la o mai mare rupere a tinerilor și a oamenilor de spațiul liturgic, deoarece aceștia își doreau întâlnirea cu smerenia lui Hristos și nu cu celebritatea omului. Este și acesta un motiv al ruperii sau al pierderii multor tineri de Biserică. Revenirea ierarhilor și a preoților la convingerea că doar în lacrima Liturghiei vom reuși să recuperăm oamenii deveniți societate și popor al lui Dumnezeu este una din cerințele timpului. Nimeni nu mai înțelege de ce un om este numit *stăpân* și i se cântă imnul *pe stăpânul...* și nu *pe părintele nostru....* Ca să redevină acești tineri copii ai lui *laos tou Theou*, ca societatea să devină Biserică, este nevoie de *părinți slujitori* și nu de șefi de instituție.

Este plină societatea de instituții, de șefi, ca să mai fie nevoie și de șefii eccleziiali. Este nevoie de părinți, calzi și buni, care să ia în brațe pe oricine și să îi aducă la Hristos, indiferent de păcate și nu să îi pedepsească și să îi înfrice. Nu pupatul mâinii, ci sărutul obrazului dat spre palmuire ni l-a oferit Hristos. Revenirea la normalitatea hristică este o cerință pentru recuperarea a ceea ce se mai poate recupera din turma răspândită pe munții ispitelor, așa cum spune textul biblic. Este nevoie de această recuperare a paternității slujitoare în liturghie și în diaconia neamului sau a poporului lui Dumnezeu, pentru a crea conștiința vie a unei trăiri creștine autentice. *Laos tou Theou* nu este un plătitor de taxe și mi se pare că ideea de *taxă* nici nu ar trebuie să existe în spațiul eccleziial, ci doar

cea de *dar agapic*. Dar ca să ajungi la această stare superbă, trebuie să crezi conștiința hristică a *Eccle-societății*⁹. Cea mai mare taxă este inima și dacă se plătește prin inimă sau conștiință agapică a apartenenței la Eccle-societate, atunci nimic nu îi va lipsi Bisericii lui Hristos, pentru că fiecare își va asuma datoria pentru sacru și va fi responsabil de ea. Biserica nu este doar un spațiu de zid, ci dimpotrivă *zidul este toposul liturgic prin excelență*, este centrul care cheamă poporul pentru a primi putere și lumină. Când se va realiza această conștientizare a *eccle-societății* în sufletul poporului lui Dumnezeu, responsabilitatea pentru tot ceea ce înseamnă spațiul liturgic, viața socială, problemele politice, etc vor fi tratate cu maturitatea omului, care s-a întâlnit cu Dumnezeu peste tot. Din liturghie Hristos va umbla pe străzi, printre oameni deoarece societatea a devenit Biserică.

În *Eccle-societatea* lui *laos tou Theou* nu se mai pune problema fanatismului sau a ateismului, ca două extreme polarizate. Hristos le va da convingerea că nimeni nu se mai poate împărți în drepti și păcătoși, de vreme ce pe toți îi iubește Dumnezeu și îi așteaptă. Apropierea de potir înseamnă nu un *premiu* ca să îl citez pe teologul Yanaras, ci o îmbrățișare a Tatălui ceresc prin Hristos. Masa Liturghiei va fi structurată nu ca o cină între oameni de vază, premiați pentru viața lor, ci va fi masa părintelui din parabolă, care își ia fiul rătăcitor în brațe și nu îl premiază pentru virtute, ci dimpotrivă îl îmbracă, îl încălță, îi dă inel și junghie vițelul pentru masă, pentru întoarcerea lui. Cu alte cuvinte Tatăl îl ia în brațe înainte de a spune el vreun cuvânt. Așa și Euharistia se dă *spre iertarea păcatelor și spre viața de veci*, nu pentru că păcatele au fost deja iertate și acum urmează premiarea prin lingurița potirului sfânt.

Trebuie să reconvingem lumea și tinerii că potirul îi așteaptă și că trebuie doar un gând: *mă voi scula și voi veni...* și de aici Tatăl lucrează. Indiferent cât de multă era murdăria de lângă porci care se vedea pe hainele rupte, indiferent de fața nespălată, tatăl îl ia în brațe.

⁹Am făcut o combinație de cuvinte dint *ecclesia* (biserică) și *societate*, deoarece am considerat că este expresia cea mai profundă la care societatea ar putea ajunge: să devină un spațiu ecclesial.

Nu îi spune: du-te, spală-te și vino să te iau în brațe, că poți. Dimpotrivă a fost cea mai frumoasă îmbrățișare a Tatălui care acoperea cu haina sa, murdăria devenită lacrimă. Nu îi spune ai canon să nu vii la masă timp de un an sau șapte ani sau mai mult, ci îi jungheie vițelul și i-l oferă ca hrană imediată.

Fiul nu a venit la un stăpân, deși credea că el va fi doar o slugă. A plecat spre el ca spre un stăpân și l-a găsit pe tatăl. De multe ori oamenii vin spre noi ca spre părinți (tați) și găsesc... stăpâni și *aristocrați* liturgici (sau *prinți ai Bisericii*). Din păcate, aceste mofturi ne vor costa în scurt timp. Ne vom căuta fiii, care nu vor mai dori să vină nici la stăpâni și nici la părinți. Își vor trăi biologia lor viață, lângă porcii ignoranței, iar noi ne vom bucura că ne plătesc taxele bisericesti (ce urât sună) și prin aceasta instituția va fi mai bogată material dar mai săracă spiritual. Aplicându-le corecții canonice, tata devenit stăpân nu doar că nu va chema la masă, ci îl va alunga de la cină pe tânărul care în exuberanța lui nebunească a ajuns să stea în mizerie. Mai mult, nu îi va da haina iubirii, ci îi va scoate de pe el și restul de haină zdrențuită fără să îi pună nimic pe umeri.

Lipsa unei paternități autentice a făcut să se piardă mult din turma lui Hristos, pe care El ne cere să le păstorim, așa cum îi spunea apostolului Petru: *păstorește oile mele*. Sunt convins că primii creștini, care nu știau ce este fastul atunci când frângeau pâinea, aveau altceva: zâmbetul feței ca expresie a întâlnirii cu Hristos. Văd de multe ori o încruntare liturgică, o sobrietatea în care nimeni nu mai are nici cel mai discret zâmbet, că se apropie de Hristos și El vine spre noi cu haina, cu inelul și cu masa Sa. Parcă nu mai avem *bucuria mesei Tatălui*. Am devenit prea încruntați și prea rigizi în a nu greși pașii tipiconali. Tatăl ne așteaptă zâmbind iar noi (și de la noi se transmite empatetic și poporului) ne apropiem de El (dacă o facem) încruntați. Parcă supărați pe El, cu o seriozitate de gheață ... artistică (vocală sau coregrafică). Părintele este și rămâne părinte atâta timp cât îi zâmbește și are iubire pentru copilul lui. A fi părinte spiritual înseamnă a fi plin de lumină iar lumina se vede în priviri și pe față. Nu rigitatea artistico-tipiconală, ci *luatul în brațe, îmbrăcatul și masa sfântă* este șansa tinerilor noștri.

Recuperarea din mizerie a tânărului de către slujitorul-tată sau tatăl-slujitor, este modelul pastoral al Bisericii din toate timpurile. Tinerii au nevoie de *părinți* și nu de *profesioniști religioși*. Paternitatea agapică din slujirea lui Hristos ar putea să recupereze generația tânără la început de mileniu, având ca motto expresia paulină *tuturor toate m-am făcut* („Cu cei ce nu au lege m-am făcut ca unul fără de lege ... cu cei slabi m-am făcut slab ca pe cei slabi să îi dobândesc...” I Corinteni 9, 21-22). A te *face tuturor toate* nu înseamnă a te compromite în păcat, ci a înțelege păcătosul și a încerca să îl recuperezi cu dragoste. Nu înseamnă a-i argumenta păcatul făcut, dar nici a-l pedepsi pentru că l-a săvârșit. Tinerii și nu numai ei au nevoie să redescopere Biserica, ca singurul loc unde cineva le vorbește frumos și blând, unde primesc căldură și nu le cere nimeni nimic în schimb decât să vină, unde nimeni nu îi umilește, ci se simt respectați ca valori umane unice. Ei trebuie să iubească toposul ecclezial pentru este acel *acasă al lor*¹⁰. Dacă vom continua să le vorbim de sus, să ne prezentăm ca stăpâni eccleziali, dătători de canoane sau de chitanțe bisericești (dacă se dau), ei nu mai vin, pentru că sunt sătui de taxe și de autoritatea socială și statală din fața lor. Nu mai au nevoie de încă una. Iar noi ne vom sufoca în triumfalismul statisticilor care ne spun în mod mincinos că suntem 95 % de credincioși când de fapt suntem maxim 10% de oameni care îl caută pe Dumnezeu și Biserica. Revenirea la normalitatea primelor secole este atât de necesară dacă vrem să recuperăm acest secol care nu pare a fi deloc religios: este ori indiferent-ateu, ori fundamentalist. Adică se autodistruge în orice variantă. Revenirea la relația de paternitate ecclezială este șansa de a crea *Eccle-societatea* mileniului al treilea.

¹⁰ Teologul Christos Yannaras, vorbind împotriva pietismului, susține că în vreme ce acesta este mai degrabă o deviere într-o etică ce premiază individul, fiind o religiozitate individualistă, realitatea ecclezială este „participarea dinamică și personală la trupul comuniunii eccleziale care îl salvează pe om în pofida nevredniciei lui individuale”, în *Pietismul – o erezie în cadrul eccleziologiei*, Thessalonica Greece, Society of Orthodox Studies, SPOUDON, 2008, p. 20 – 21.

Concluzii

În concluzie, avem nevoie de o recuperare a *conștiinței euharistice și eccleziale*, prin care nu doar tinerii, ci toți cei botezați în numele Sfintei Treimi, în Biserica Ortodoxă să poată descoperi atmosfera reală a prezenței concrete a lui Dumnezeu, precum și dimensiunea și mesajul Bisericii. Biserica din această perspectivă este locul, unde omul își regăsește ființialitatea lui, unde *se reîntoarce acasă*, la reala comuniune cu Dumnezeu. Conștiința potirului implică o abordare serioasă a creștinismului asumat, care duce apoi spre responsabilitatea ecclezială. *Conștiința ecclezială nu se poate realiza fără conștiința potirului*. Doar prin Hristosul euharistic Îl întâlnești pe Hristosul ecclezial, care este același. Euharistia te readuce în Biserică. Nu instituția și-L oferă pe Hristos ci realitatea euharistică. *Dogmatica dacă nu ajunge la potir este ideologie*, căci numai prin euharistie doctrina primește viață, iar viața se reflectă în morală. Cu alte cuvinte, teologia fără potir este *ceartă pe cuvinte* care vine de nu știu unde și se îndreaptă spre un nu știu ce. În potir și prin potir umanitatea redevine verticală în dialogul ei cu Dumnezeu.

Bibliografie

1. Brüning, Alfons, *Spannungsverhältnis. 'Orthodoxe Werte' und Menschenrechte*, în „Osteuropa”59:6, (2009).
2. Coniaris, Anthony M., *Introducere în credința și viața Bisericii Ortodoxe*, trad. Constantin Făgățean, București, Edit. Sofia, 2001.
3. Jenkins, Philip, *God's Continent. Cristianity, Islam and Europe's Religious Crisis*, Oxford University Press, 2007.
4. Popovici, Arhim. Iustin, *Biserica și statul*, Apologeticum, ediție electronică, 2006.
5. Schuon, Frithjof, *No activity without Truth*, în „The Betrayal of Tradition: Essays on the Spiritual Crisis of Modernity”, edited by Harry Oldmeadow, Bloomington Indiana, World Wisdom, 2005.

6. Tibi, Bassam, *European identity contested?*, în vol. *Europe – Space for Transcultural Existence*, Gottingen, as Volume 1 in the Series „Studies in Euroculture”, edited by Martin Tamcke & Janny de Jong, Universitätsverlag, 2013.
7. Yannaras, Christos, *Pietismul – o erezie în cadrul eccleziologiei*, Thessalonica Greece, Society of Orthodox Studies, SPOUDON, 2008.